

**SEVEROČESKÁ
VĚDECKÁ
KNIHOVNA
ÚSTÍ NAD LABEM**

**VÝROČNÍ ZPRÁVA
HODNOCENÍ VÝKONU REGIONÁLNÍCH
FUNKCÍ V ÚSTECKÉM KRAJI
V ROCE 2020**

Březen 2021

Výroční zpráva o výkonu regionálních funkcí v Ústeckém kraji v roce 2020

1. Úvod

Program podpory výkonu zajištění regionálních funkcí (RF) knihoven a jeho praktické naplňování si klade za cíl zajistit dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech republiky a poskytovat tyto služby obyvatelům měst a malých obcí bez rozdílu s přihlédnutím k jejich specifikům. K zajištění regionálních funkcí pověřila krajská knihovna jejich výkonem 7 knihoven v Ústeckém kraji, zároveň plní krajská knihovna i funkci pověřené knihovny pro okres Ústí nad Labem.

Pověřené knihovny se smluvně zavázaly plnit tyto základní regionální funkce:

- poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů;
- statistika knihovnických činností KULT (MK) 12-01;
- vzdělávání knihovníků, semináře a porady;
- tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce;
- pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů;
- nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele knihovny (obce) a jejich distribuce;
- podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit;
- servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon RF.

Plnění základních RF zajišťuje koordinaci odborných knihovnických činností a účelnou dělbu práce. Zachovává a rozvíjí vazby mezi knihovnami v jednotlivých okresech i v celém kraji a umožňuje vzájemné sdílení informačních zdrojů i služeb. Je zárukou udržení odborného standardu a dostupnosti poskytovaných služeb, zabezpečuje aktualizaci knihovních fondů základních knihoven a zároveň velice efektivně využívá finančních prostředků vložených do tohoto systému, umožňuje dbát o odborný a kvalifikační růst pracovníků knihoven. Kvalitní plnění RF pověřenými knihovnami má mimořádný význam zejména pro fungování neprofesionálních knihoven v malých obcích.

2. Výkon regionálních funkcí v Ústeckém kraji

Financování výkonu regionálních funkcí zajišťuje Ústecký kraj z finančních prostředků svého rozpočtu (viz zákon č. 1/2005 Sb.¹), a to v souladu s vydanými Zásadami zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v Ústeckém kraji² (schváleny usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 040/22Z/2019 ze dne 9. 9. 2019).

¹ Zákon č. 1/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). In: *Sbírka zákonů*. 3. 1. 2005. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4599>

² *Zásady zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v Ústeckém kraji* [online]. 2019 [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: <https://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2019/09/Zásady-RF-2019.pdf>

Metodický pokyn Ministerstva kultury České republiky³ definuje výkon regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. V tomto pokynu jsou uvedeny standardy jednotlivých druhů služeb. Standardy představují soubor nároků na způsob a úroveň poskytování služeb pověřenými a krajskými knihovnami.

Krajská knihovna – Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem – zpracovala na základě dílčích žádostí jednotlivých pověřených knihoven (PK) Projekt výkonu regionálních funkcí pro knihovny Ústeckého kraje a předložila Krajskému úřadu Ústeckého kraje žádost o přidělení finančních prostředků.

Krajský úřad uzavřel smlouvy přímo s pověřenými knihovnami, následně došlo k převodu peněz s tím, že náklady jsou uznatelné od 1. 1. 2020. Vyúčtování RF je řešeno v příslušné smlouvě.

Garantem zajištění plnění výkonu regionálních funkcí pro Ústecký kraj je krajská knihovna, která sama a prostřednictvím sedmi jmenovaných pověřených knihoven v kraji, se kterými uzavřela Smlouvu o přenesení regionálních funkcí krajské knihovny na základní knihovnu, zajišťuje plnění regionálních funkcí pro celkem 303 veřejných knihoven v Ústeckém kraji. Tato smlouva byla uzavřena na dobu neurčitou.

Všechny pověřené knihovny poskytují odborné knihovnické služby v rámci výkonu regionálních funkcí základním knihovnám na základě smlouvy o zajištění výkonu RF uzavřené mezi provozovateli základních knihoven (tj. obcemi) a pověřenou knihovnou.

K 31. 12. 2020 je v kraji evidováno 292 knihoven, ale pro 303 knihoven jsou vykonávány regionální funkce. Z tohoto počtu je 8 knihoven pověřených RF, včetně SVK v Ústí nad Labem, dále 36 profesionálních knihoven, 248 neprofesionálních knihoven a 11 neprofesionálních knihoven vedených jako pobočky. V roce 2020 nepracovalo 8 knihoven – v Markvarticích, Růžové a ve Veselém, okr. Děčín; v Louchově, okr. Chomutov; v Lužici, Moravěvsi a Českém Jiřetíně, okr. Most; v Tašově (okr. Ústí n. L.).

Region	Profesionální				Neprofesionální		Knihovny bez poboček	Jen pobočky
	Pověřené	Pobočky	Profesionální	Pobočky	Neprofesionální	Pobočky		
Děčín	1	8	10	1	35	0	46	9
Chomutov	1	2	3	3	36	0	40	5
Litoměřice	1	0	7	1*	76	0	84	1
Louny	1	3	4	6*	25	2*	30	11
Žatec	1	3	0	0	11	1*	12	4
Most	1	0	5	1	21	0	27	1
Teplice	1	4	5	7	25	0	31	11
Ústí n. L.	1	4	2	0	19	1*	22	6
Celkem	8	24	36	19	248	4	292	48**

* neprofesionální knihovny vedené jako pobočky

** v tom 11 neprofesionálních knihoven vedených jako pobočky

³ Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky [online]. 2019 [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: https://ipk.nkp.cz/docs/RF/Methodicky_pokyn_RF/

Počet knihoven vykazovaných ve statistice NIPOS se liší, neboť neprofesionální knihovny bez internetu se staly pobočkami knihovny obce s obecním úřadem, kde je internet pro čtenáře k dispozici. Počet obsluhovaných knihoven je proto vyšší právě o tyto zmíněné pobočky, jež nadále pracují jako samostatné knihovny, tedy dostávají výměnné soubory knih z pověřené knihovny, probíhají u nich metodické návštěvy, konzultace, revize apod. U jednotlivých pověřených knihoven je z tohoto důvodu vykazován počet knihoven včetně těchto poboček.

Plnění regionálních funkcí v jednotlivých okresech

Okres Děčín – 132 474 obyvatel, rozloha 909 km², počet obcí 52

Knihovny v okrese: 1 pověřená knihovna – 2,95 pracovních úvazků, 8 poboček
10 profesionálních knihoven, 1 pobočka
35 neprofesionálních knihoven

V Městské knihovně Děčín probíhá plnění výkonu regionálních funkcí na dvou pracovištích – jedno je umístěno v Děčíně a druhé, detašované, sídlí ve Varnsdorfu.

MěK Děčín má se všemi obecními a vybranými městskými úřady uzavřené dohody o sdružování finančních prostředků na nákup a zpracování výměnných fondů pro knihovny v okrese, včetně osmi menších profesionálních knihoven s pracovním úvazkem 1–1,5 úvazku. Počet obsluhovaných knihoven v roce 2020 byl 46, obslužených bylo 40. Pro knihovny v Rumburku a ve Varnsdorfu pověřená knihovna pouze zpracovává statistiku. Oproti roku 2019 nastala změna u MěK Krásná Lípa, která se od 1. 1. 2020 stala samostatnou knihovnou (tím se odpojila od systému obsluhovaných knihoven), a také pro ni pověřená knihovna pouze vkládá statistické výkazy do sběrného střediska pro kulturu NIPOS.

V roce 2020 nepracovaly v regionu Děčín 3 knihovny. Činnost knihovny v obci Markvartice je pozastavena od roku 2014, v obci Růžová od 2017 (knihovna funguje jako keramická dílna pro děti), ve Veselém byla knihovna uzavřena v roce 2018. Se všemi místními úřady stále probíhá jednání o obnovení činnosti knihoven.

V průběhu roku byla vzhledem k pandemii covid-19 zavedena mimořádná opatření a došlo i na uzavření knihoven pro veřejnost, což se negativně promítlo ve všech důležitých ukazatelích. Metodické návštěvy byly realizovány v obecních knihovnách a menších neprofesionálních knihovnách. Ve velkých městských knihovnách probíhala spolupráce především na úrovni konzultací. Konzultace probíhaly dle potřeb knihoven, nejčastěji e-mailem či telefonicky, případně osobně. Vzhledem k pandemické situaci a vládním nařízením nebylo možné uskutečnit každoroční poradní setkání knihovnic a knihovníků regionu. Namísto osobního setkání všichni obdrželi informační zprávu a následně byli metodiky telefonicky kontaktováni – 25 knihoven za Děčínsko a 15 knihoven za Varnsdorfsko.

Knihovna v Arnolticích zakoupila AKS Tritius (REKS) a v průběhu roku se řešily některé problémy spojené s přechodem na nový systém. Od prosince 2020 byl spuštěn Tritius v Lipové (zakoupen 2019). Knihovna v Malšovicích se přestěhovala i s OÚ do nových prostor zrekonstruované budovy, v knihovně v Horních Habarticích byla opravena podlaha. Personální změny proběhly ve dvou knihovnách – v červnu nastoupila nová knihovnice v Kytlicích, v listopadu nový knihovník v Ludvíkovicích. Město Jiříkov získalo z VISK 3 finanční příspěvek k zakoupení AKS Tritius pro knihovnu

v Jiříkově a pobočku ve Filipově; Tritius zde byl zprovozněn v srpnu 2020. Knihovně v Dolním Podluží byly poskytnuty konzultace při podání žádosti k získání grantu z VISK 3 k zakoupení AKS Tritius.

V knihovně v Rybníšti pokračovalo zpětné zpracování původního fondu, současně s tím také aktualizace fondu. Retrokonverze probíhala také ve Velkém Šenově, Filipově, Doubicích a ve Vilémově. V Dolním Podluží se uskutečnila průběžná aktualizace fondu a technická úprava knih. Revidován byl knihovní fond v knihovnách v Merbolticích a ve Starém Šachově. Na metodických pracovištích v Děčíně a ve Varnsdorfu probíhalo každoroční zpracování a distribuce knih z projektu „Česká knihovna“.

Na nákup a zpracování výměnného fondu jsou sdružovány prostředky z dotace RF a z finančních příspěvků obcí. Nákup a zpracování knih probíhá průběžně, nové knihy a soubory jsou do knihoven na Děčínsku dodávány jednou za tři týdny (nebo dle individuálních požadavků knihoven), ve Šluknovském výběžku zpravidla jednou až dvakrát do měsíce. Počet knih v jednotlivých souborech neodpovídá standardu, ale celkový počet souborů je vyšší, než určují standardy VKIS. Výměnný fond je nakupován z prostředků obcí a z prostředků MěK Děčín, jejímž zůstává majetkem, a koluje jako zápůjčka po knihovnách regionu a pobočkách. V systému výměnných souborů nejsou zahrnuty knihovny v Rumburku, ve Varnsdorfu a v Krásné Lípě (profesionální a samostatné knihovny) a uzavřené knihovny v Markvarticích, Růžové a ve Veselém.

Služba Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit nebyla v roce 2020 pro potřeby statistiky sledována.

V knihovnách se v době, kdy neplatila omezení v důsledku pandemie, pořádaly kulturně-výchovné a vzdělávací akce, jako jsou soutěže, besedy, výstavy, lekce informatiky, výlety, autorská čtení, čtení s dětmi a další. Knihovny se zapojují do celostátních akcí a projektů, v některých knihovnách i v roce 2020 proběhlo pasování prvňáčků. Téměř do všech knihoven chodí děti z MŠ a ZŠ na exkurze. V knihovnách funguje i tzv. donášková služba. Na velmi dobré úrovni je spolupráce knihoven se školkami a školami, domy pro seniory a sociálními zařízeními. V roce 2020 byly ale tyto akce silně ovlivněny špatnou epidemiologickou situací a vládními nařízeními a většina z nich nemohla být realizována.

Pracovnice knihoven v Dolním Podluží, ve Velké Bukovině a ve Verneřicích byly nominovány do soutěže Knihovník Ústeckého kraje 2020. Druhé místo v soutěži putovalo do Dolního Podluží, knihovnice ve Velké Bukovině získala speciální ocenění za obětavou činnost v knihovně a další speciální ocenění, tentokrát za dlouholetou a obětavou činnost v knihovně, bylo uděleno knihovnici z Verneřic. MěK v Děčíně byla nominována do celostátní soutěže Městská knihovna roku 2020.

Spolupráce s knihovnami je na dobré úrovni, problémy a dotazy se řeší nejčastěji telefonicky nebo e-maily. Při metodických návštěvách dochází často i k setkávání se starosty, což vede ke zlepšování spolupráce s obcemi.

Okres Chomutov – 128 347 obyvatel, rozloha 935 km², počet obcí 44

Knihovny v okrese: 1 pověřená knihovna – 1,00 pracovní úvazek, 2 pobočky
3 profesionální knihovny, 3 pobočky
36 neprofesionálních knihoven

Chomutovská knihovna vykonává regionální funkce v celém rozsahu nabízených služeb. Do regionu patří celkem 3 profesionální knihovny a 36 neprofesionálních knihoven. Knihovna Louchov pozastavila svou činnost v roce 2017, pro obnovení provozu obec hledá nové prostory a knihovníka.

Ve Smlouvě o poskytování odborných knihovnických služeb se knihovna zavázala k poskytování metodické pomoci při přípravě transformace veřejných knihoven na knihovnická informační, vzdělávací, kulturní a komunitní centra v obci.

Pracovníkům obsluhovaných knihoven byly dle potřeby poskytnuty konzultace, které byly vedeny převážně telefonicky či elektronicky, metodické návštěvy v roce 2020 z důvodu nepříznivé epidemiologické situace neproběhly. V rámci konzultací byly řešeny převážně otázky provozní vztahující se k činnosti knihoven v době koronavirové krize.

Všem knihovnám byla poskytnuta metodická pomoc při sestavování statistických výkazů. Statistické údaje byly porovnány se „Standardem pro dobrou knihovnu“ a výsledky byly prezentovány všem obsluhovaným knihovnám.

V lednu 2020 proběhl workshop pro knihovníky chomutovského regionu na téma AKS Tritius, kde se sešlo jedenáct knihovníků z jedenácti knihoven. V průběhu roku byly neprofesionálním knihovnám předávány informace o krizových opatřeních a provozu knihoven v době pandemie.

Výměnné soubory jsou mezi základními knihovnami velice oblíbené, jelikož omezené finanční možnosti by knihovnám nedovolily nakupovat tak bohatý knihovní fond. Do výměnného fondu se v roce 2020 nakoupily knihy, společenské hry a AV média. Díky výměnným souborům se tak do obcí dostává nová literatura. Distribuce a oběh výměnných souborů probíhaly podle zavedeného plánu čtyřikrát za rok. V roce 2020 vzrostl zájem o dětskou literaturu (0–3 a 3–5 let) a zvukové knihy. Bylo připraveno 7 souborů knih pro 7 knihoven (Vysoká Pec, Libědice, Kovářská, Račetice, Bílence, Vilémov, Mašťov) na projekt Bookstart, který se ovšem nakonec vzhledem k pandemii pozastavil. Na nákup do výměnného knihovního fondu přispělo 19 zřizovatelů obsluhovaných knihoven.

Revize proběhla v pěti knihovnách (Mašťov, Málkov, Údlice, Vilémov, Kryštofovy Hamry).

Nové knihy, jež si knihovny samy nakupují do svých stálých fondů, katalogizuje a zpracovává katalogizační oddělení pověřené knihovny.

Pověřená knihovna zajišťuje servis a zabezpečení funkčnosti AKS Tritius pro všechny neprofesionální knihovny v regionu. Opravuje knihovní záznamy, terminálová připojení, pomáhá s výpůjčním protokolem a katalogizací, zprovozněním revize či tiskem čárových kódů.

Výkon regionálních funkcí navazuje na dlouholetou tradici střediskového systému v okrese Chomutov. V řadě obcí je knihovna jediným kulturním zařízením s přístupem k internetu a díky krajské dotaci se prostřednictvím výměnných souborů dostanou do knihoven nové knihy. Bez finanční podpory by nebylo možné zajistit uživatelům obcí kvalitní informační a knihovnické služby, rozvíjet knihovnickou činnost.

Okres Litoměřice – 120 926 obyvatel, rozloha 1 032 km², počet obcí 105

Knihovny v okrese: 1 pověřená knihovna – 2,80 pracovních úvazků
7 profesionálních knihoven
77 neprofesionálních knihoven (z toho 1 vedena jako pobočka)

Knihovna K. H. Máchy v Litoměřicích obsluhuje 7 profesionálních knihoven a 77 neprofesionálních knihoven (Místní knihovna ve Starém Týně je vedena jako pobočka knihovny v Úštěku, má stejného zřizovatele, ale nemá přístup k internetu).

Poradenská a konzultační činnost je poskytována všem místním knihovnám. Jednou ročně je u všech městských a místních knihoven provedena metodická návštěva,

kteřá je zaměřena na zaškolení knihovníků, metodickou pomoc při budování fondů, využívání elektronických zdrojů, správné vyplňování statistických výkazů, pomoc s tvorbou webových stránek a jiné. Každá metodická návštěva je plánována vzhledem k velikosti obce a skladbě čtenářů a je z ní pořízen zápis s konkrétními výstupy. V roce 2020 bylo z důvodu pandemie uskutečněno jen 69 metodických návštěv. Ostatní konzultace probíhaly telefonicky či elektronicky. Vzhledem k pandemické situaci byla v případě konzultací ve velké míře diskutována hygienická opatření v knihovnách, omezený provoz knihoven a možnosti půjčování i jejich další činnost v době uzavření. Knihovny byly více viditelné na sociálních sítích a většina z nich prováděla donáškovou službu v souladu s vládními nařízeními.

Konzultace k zaučení nových knihovnic a knihovníků probíhají mimo naplánované metodické návštěvy. V roce 2020 proběhlo školení v Budyni nad Ohří, Býčkovcích, Drahozuzi, Křesíně, Lovečkovcích a Trnovanech.

Výrazné změny proběhly v MěK Budyně nad Ohří, kde došlo nejen k novému personálnímu obsazení, ale byl reorganizován fond knihovny, AKS Clavius REKS byl nahrazen AKS KOHA a interiér knihovny byl vybaven novým nábytkem. Knihovna také začala úzce spolupracovat s místními organizacemi.

V rámci konzultací byli knihovníci průběžně informováni také o novinkách ve statistickém výkaznictví. Sběr statistických údajů probíhá v průběhu měsíce ledna. Pro malé knihovny je z důvodu snadnějšího vykazování Deník upraven a do výkazu KULT jsou veškerá data přepisována metodickými. Městské knihovny vyplňují statistický výkaz přímo do formulářů KULT a postupují jej pověřené knihovně. Údaje z MK Starý Týn (vedená jako pobočka MěK Úštěk) jsou připočteny ke statistice MěK Úštěk.

I v roce 2020 pověřená knihovna uspořádala pro knihovníky MK a MěK výjezdní seminář, při němž spojila vzdělávání s návštěvou jiné knihovny a příkladem dobré praxe. V roce 2020 knihovníci litoměřického regionu navštívili MěK v Lounech. Zúčastnilo se 36 knihovníků. V říjnu byla v rámci Týdne knihoven uspořádána prohlídka litoměřické knihovny s možností individuálního školení v online katalogu. O tuto službu mělo zájem 9 místních knihoven.

Na jaře a na podzim se konají porady pro profesionální knihovny, kdy jsou řešeny klíčové problémy, strategie při nákupu nového AKS, plnění standardů, statistické výkaznictví, projekty v rámci VISK aj. V roce 2020 byly navštíveny městské knihovny v Úštěku, Budyni nad Ohří a v Terezíně.

Z celkových 76 místních knihoven je v litoměřickém regionu 24 automatizovaných, od podzimu 2018 je užíván AKS KOHA.

Do výměnného knihovního fondu byly kromě knih nakoupeny knihy a časopisy, postupně jsou zařazovány stolní hry, mluvené slovo, elektronické tužky a leporela. Na nákup do výměnného fondu přispělo 67 obcí pro 76 knihoven. Akvizici a katalogizaci provádí metodicky osobně, výběr titulů probíhá ve spolupráci s knihovnicí. V roce 2020 bylo zakoupeno a zpracováno 2 305 knihovních jednotek.

Cirkulace výměnných souborů je zajišťována pravidelnými rozvozy do 77 místních knihoven včetně pobočky ve Starém Týně (statisticky je vykazováno pro MěK Úštěk). Knihovny jsou rozděleny do 4 skupin, každá z nich obdrží novinky minimálně 4x ročně. MK Bechlín z důvodu poměrně velkého nákupu do vlastního fondu nemá o soubory zájem.

Pověřená knihovna má zpracovaný elektronický regionální katalog. Na webových stránkách mají knihovny vystavený online katalog vlastního stálého fondu. Revize probíhají podle velikosti fondu, pravidelně po pěti letech. Revize v automatizovaných knihovnách (24 knihoven) litoměřického okresu provádějí obvykle knihovnice samy,

PK poskytuje pouze poradenskou službu. V roce 2020 proběhly revize v 10 automatizovaných a 10 neautomatizovaných knihovnách. Celkem bylo zrevidováno 44 578 knihovních jednotek. V rámci revizí prováděných PK probíhá obsahová prověrka fondu.

Nákup a zpracování knihovního fondu provádí pověřená knihovna pro tři malé městské knihovny z prostředků jejich zřizovatelů (MěK Terezín, MěK Budyně a MěK Úštěk). V roce 2020 bylo nakoupeno a zpracováno 892 knihovních jednotek. Místní knihovny, které získají finanční prostředky od zřizovatelů, si nakupují samostatně, fond doplňují i o knihy získané darem. Aby byla zachována jednotnost záznamů a fond mohl být zahrnut v souborném katalogu okresu, pověřená knihovna je samostatně zpracovává. V roce 2020 bylo takto zpracováno celkem 1 894 knihovních jednotek pro 20 neautomatizovaných místních knihoven a 3 městské knihovny.

Pověřená knihovna pracuje v AKS KOHA. Všech převedených dvacet čtyři automatizovaných knihoven má servis, údržbu a aktualizaci AKS bezplatně, vše je hrazeno paušálně z rozpočtu dotace. Počet zásahů v rámci servisu automatizovaného knihovního systému byl 152 pro 25 automatizovaných knihoven.

Krajské soutěže Knihovník Ústeckého kraje 2019 se zúčastnila knihovnice z MK Siřejovice, která obsadila 3. místo.

Spolupráce Knihovny K. H. Máchy v Litoměřicích s městskými i místními knihovnami má více než šedesátiletou tradici. Výkon regionálních funkcí umožňuje dlouhodobou a systematickou práci, která uspokojuje volnočasové potřeby občanů litoměřického regionu. Pracovnice zajišťující regionální funkce se zaměřují také na podporu vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit. Velký důraz je kladen na spolupráci s organizacemi přímo v obci, tematicky pak na podporu čtenářské gramotnosti. Vedle akcí pořádaných obcí se některé knihovny mj. zapojují do celookresních soutěží vyhlašovaných dětským oddělením při Knihovně K. H. Máchy. Počet návštěvníků i akcí každoročně stoupá, rok 2020 ovšem bude v tomto směru pravděpodobně specifický, jelikož knihovny z důvodu pandemické situace fungovaly v omezeném režimu, nebo byly zcela uzavřené. Pokud to bylo možné, vzdělávací a kulturní akce byly převedeny do online prostředí.

Okres Louny – 88 378 obyvatel, rozloha 1 118 km², počet obcí 70

Knihovny v okrese: 2 pověřené knihovny (MěK Louny, MěK Žatec), 6 poboček
4 profesionální knihovny se 6 pobočkami
45 neprofesionálních knihoven (z toho 9 knihoven vedeno jako pobočky)

MěK Louny – 1 pověřená knihovna – 0,50 pracovního úvazku, 3 pobočky
4 profesionální knihovny
33 neprofesionálních knihoven (z toho 8 knihoven vedeno jako pobočky)

Městská knihovna Louny dlouhodobě zajišťuje výkon regionálních funkcí, spadá pod ni 25 místních lidových knihoven s osmi pobočkami a 4 profesionální knihovny (Podbořany, Postoloprty, Peruc a Kryry). Výše zmíněných osm neprofesionálních knihoven nemá připojení k internetu, a proto jsou vedeny jako pobočky, jsou však příjemci nabízených služeb regionálních funkcí v celém rozsahu. Třináct knihoven regionu má knihovní systém Clavius. Městská knihovna Louny, místní knihovna Cítoliby, Místní knihovna Lenešice, Místní lidová knihovna Peruc a Místní knihovna Ročov podaly grant VISK3 „Přechod na knihovní systém Tritius (REKS)“ a MěK Louny podala grant

VISK3 „Přechod na knihovní systém Tritius“. Všechny knihovny grant získaly a přechod z Clavia na Tritius proběhl v prosinci 2020.

Poradenská a konzultační činnost je vykonávána pro všechny knihovny. Metodické návštěvy jsou zaměřeny na problémy dané knihovny, především na práci s knihovním fondem a knihovním systémem.

Místní lidové knihovny i profesionální knihovny vyplňují statistický výkaz do vytištěných formulářů, pověřená knihovna pak zadává dodané údaje do elektronické formy formulářů StatExcel a NIPOS. Za rok 2020 bude zpracováno 30 statistických výkazů o činnosti základních knihoven provozovaných obcí.

Distribuce a oběh výměnných souborů probíhá podle zavedeného celoročního plánu rozvozu, každá knihovna se navštíví 4x ročně. Systém zabezpečuje větší cirkulaci knižního fondu a umožňuje knihovníkům individuální výběr podle požadavků uživatelů. V souladu s nařízením Vlády ČR byly knihovny v roce 2020 od 13. 3. do 18. 5., od 22. 10. do 31. 11. a od 18. 12. pro veřejnost uzavřeny, proto byly vynechány některé plánované rozvozy knih. V roce 2019 bylo rozvezeno 105 souborů s celkem 6 759 knihovními jednotkami. S rozvozem knih jsou spojeny i metodické návštěvy a problémy jsou řešeny přímo na místě. Výměnné soubory nevyužívají dvě profesionální knihovny (Podbořany a Postoloprty), zřizovatelé přispívají na nákup vlastního knihovního fondu.

Vlastní fond obecních knihoven je doplňován soubory výměnného knihovního fondu, ten na konci roku 2020 tvořilo 37 529 k. j. Celkový přírůstek za rok 2020 byl 2 410 k. j.

Revize fondu probíhají pravidelně podle zákona. V roce 2020 byla revize provedena v 9 místních knihovnách. S revizí v 5 knihovnách pomáhala metodička, zrevidováno bylo 11 809 k. j.

Pověřená knihovna každoročně zajišťuje pro knihovníky místních knihoven řadu vzdělávacích akcí, mj. proběhlo seznámení s AKS Tritius.

V lednu proběhlo v Městské knihovně Louny setkání starostů a starostek obcí, které zřizují obecní knihovny. Na programu byla vzájemná spolupráce, příspěvky obcí, hodnocení činnosti za rok 2019 a účast v projektu Města a obce čtou. Následně se uskutečnilo setkání knihovníků, kde bylo provedeno hodnocení knihoven za rok 2019 a byl předložen vzdělávací plán a plán rozvozu knih na rok 2020. V únoru se v Městské knihovně Postoloprty sešli zástupci profesionálních knihoven. V listopadu proběhla online porada zástupců profesionálních knihoven a v prosinci školení knihoven, které přechází na knihovní systém Tritius.

Pověřená knihovna v roce 2020 pokračovala s projekty na pořádání kulturních a vzdělávacích programů v rámci kulturního a komunitního dění v obcích Města a obce čtou. Celkem 12 akcí se zúčastnilo 686 návštěvníků. Šlo o divadelní představení, kreativní dílny a letní promítání. Cílem těchto akcí je motivace obyvatel obcí k propojení činnosti zájmových organizací, obecního úřadu a široké veřejnosti.

V roce 2020 se na základě Smlouvy o poskytování odborných knihovnických služeb podílely na spolufinancování regionálních funkcí obecní úřady – zřizovatelé 26 místních knihoven a 2 profesionální knihovny (Peruc, Kryry).

Díky krajské dotaci na regionální funkce se daří zajistit dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb i pro obyvatele malých obcí a snižovat tak rozdíly v přístupu k informacím při porovnání s většími městy. Výměnný fond knih s širokou nabídkou nových titulů a jeho cirkulace jsou velkým přínosem dotačního programu regionálních funkcí. Projekt také usnadňuje práci neprofesionálním knihovníkům a poskytuje jim možnost se dále vzdělávat. Knihovny se stávají komunitními, kulturními a vzdělávacími centry obcí, zajišťují přístup k internetu a větší dostupnost informací.

MěK v Žatci – 1 pověřená knihovna – 0,55 pracovního úvazku, 3 pobočky
12 neprofesionálních knihoven (z toho 1 vedena jako pobočka)

Městská knihovna v Žatci obsluhuje část okresu Louny – Podbořansko a Žatecko. Odborné knihovnické služby v rámci výkonu regionálních funkcí jsou základním knihovnám poskytovány na základě Smlouvy o zajištění výkonu regionálních funkcí uzavřené mezi provozovateli základních knihoven (obce) a základní knihovnou pověřenou výkonem regionálních funkcí MěK Žatec.

Pověřená knihovna zajišťuje výkon regionálních funkcí nejen z finančních prostředků krajské dotace, využívá také finančních příspěvků obcí v blízkém regionu. V roce 2020 byla smlouva uzavřena pro sedm základních knihoven regionu a jednu pobočku základní knihovny, a to s obcí Blatno, obcí Čeradice, obcí Lubenec (Obecní knihovna Lubenec a pobočka Ležky základní knihovny Lubenec), obcí Nové Sedlo (Obecní knihovna Nové Sedlo a Obecní knihovna Sedčice), obcí Staňkovice a městem Vroutek. Nákup a zpracování výměnného knihovního fondu zajišťuje pověřená knihovna.

V roce 2020 bylo v oblasti poradenské a konzultační činnosti obslouženo 12 základních knihoven (z toho 1 vedena jako pobočka základní knihovny). Bylo jim poskytnuto 196 odborných konzultací a zajištěno 27 metodických návštěv. Konzultace byly zaměřeny hlavně na práci se systémem Clavius REKS v souvislosti s katalogizací vlastního fondu knihoven a řešení aktuálních problémů a potřeb knihoven. V neposlední řadě byly konzultace také věnovány řešením epidemiologické situace v návaznosti na vydaná aktuální vládní nařízení. Informace byly knihovnicím i vedení jednotlivých obcí poskytovány prostřednictvím e-mailové komunikace. Telefonicky byla řešena konkrétní hygienická opatření jednotlivě pro každou knihovnu, jelikož každá disponuje jinými prostory a možnostmi komunikace s uživateli. Vzhledem k epidemiologické situaci se uskutečnilo v roce 2020 méně metodických návštěv. Byly realizovány společně s rozvozy výměnných souborů knih, tedy dvě návštěvy v každé obecní knihovně za období. Během nich proběhla superrevize výměnného knihovního fondu (11 obecních knihoven a 1 pobočka), aktualizace vlastního fondu knihoven (obecní knihovny Blšany, Lubenec, Nové Sedlo, Staňkovice, Vroutek a Žiželice).

Dále byla uskutečněna jedna metodická návštěva v Obecní knihovně Staňkovice se zaměřením na aktualizaci vlastního fondu knihovny. Zároveň byla knihovna prostorově reorganizována. V obecní knihovně Staňkovice průběžně probíhalo zaškolení knihovnice, která knihovnu spravuje od konce září 2019.

Ve třech obecních knihovnách (Blšany, Staňkovice a Nové Sedlo) pokračovala katalogizace vlastního knihovního fondu prostřednictvím AKS Clavius REKS, bylo z katalogizováno 589 k. j. Práce s vlastním fondem a jeho aktualizace probíhaly v obecních knihovnách v Blšanech, Novém Sedle, Staňkovicích, Vroutku, Lubenci a Žiželicích. Celkem bylo zaktualizováno 2 600 k. j. V Obecní knihovně Žiželice došlo k úpravám vnitřních prostor, včetně výmalby a výměny regálů. V jedenácti knihovnách byla provedena inventarizace drobného hmotného majetku pořízeného v předchozích účetních obdobích z prostředků programu VISK a inventáře pověřené Městské knihovny Žatec zapůjčeného k bezúplatnému užívání v knihovnách.

V roce 2020 zajistila metodička žateckého regionu vzdělávací akce formou individuálního vzdělávání, zaměřené opět na práci se systémem Clavius REKS a praktické využívání online katalogů (11 akcí). Bylo zajištěno proškolení knihovnice Obecní knihovny Staňkovice. Tři dopolední vzdělávací akce, zaměřené na práci se čtenáři a podporu čtenářství, se uskutečnily v pověřené knihovně. Jedna akce byla

věnována kulturním a vzdělávacím aktivitám a příkladům dobré praxe. V rámci distribuce výměnných souborů byly realizovány dvě porady zacílené zejména na práci s knihovním fondem (11 obecních knihoven a 1 pobočka).

Zaevidováno a zpracováno pro výměnný fond bylo 383 k. j., z finančních prostředků kraje bylo zakoupeno 125 k. j. a z prostředků provozovatelů knihoven (obcí) bylo pořízeno 258 k. j. Distribuce souborů knih proběhla dvakrát v kompletním rozsahu, v květnu a v říjnu, a v závislosti na aktuálně platných vládních opatřeních proti pandemii (12 knihoven, 89 souborů, 4 806 svazků).

Servis automatizovaného knihovního systému obecních knihoven zahrnuje servisní služby v oblasti katalogizace, výpůjčního protokolu, revize a výměnných souborů, správu, aktualizace a upgrade systému. Pověřená knihovna zajišťuje řešení konkrétních individuálních problémů jednotlivých knihoven, které jsou vykazovány ve statistickém výkazu. Pověřená knihovna zajišťuje pro obecní knihovny regionu zároveň správu, údržbu a aktualizaci webových stránek jednotlivých knihoven.

Vzhledem ke složité epidemiologické situaci, kdy byly knihovny uzavřeny nebo jejich provoz omezen, počet registrovaných čtenářů klesl a počet výpůjček stagnoval. Počet realizovaných doprovodných vzdělávacích a kulturních akcí klesl na minimum. Tradiční kulturní akce byly rušeny, případně se konaly v omezeném počtu návštěvníků a za přísných hygienických opatření.

Kvalita činnosti jednotlivých obecních knihoven je na dobré úrovni a má progresivní tendenci (Staňkovice, Vroutek), z některých knihoven se stávají plnohodnotná komunitní centra obcí. Komunikace s knihovníky probíhá průběžně a požadavky jsou bez zbytečného odkladu vyřizovány, kvalita služeb jde v součinnosti s aktuálními potřebami uživatelů. Spolupráce s obcemi je dobrá a zajišťování služeb v rámci výkonu regionálních funkcí je přijímáno pozitivně všemi dotčenými obcemi.

Okres Most – 115 775 obyvatel, rozloha 467 km², počet obcí 26

Knihovny v okrese: 1 pověřená knihovna – 1,50 pracovního úvazku
5 profesionálních knihoven, 1 pobočka
21 neprofesionálních knihoven

Odborné knihovnické služby v rámci výkonu regionálních funkcí jsou Městskou knihovnou Most poskytovány na základě Smlouvy o zajištění výkonu regionálních funkcí základním knihovnám v regionu Most ve spolupráci s jejich zřizovateli. Regionální funkce zajišťují dvě pracovnice (jeden a půl úvazku). V průběhu roku 2020 bylo poskytnuto 42 konzultací, uskutečněno 50 metodických návštěv a zpracováno 30 statistických výkazů včetně sumářů o činnosti knihoven v regionu Most (za rok 2019).

Činnost knihoven byla v roce 2020 silně ovlivněna pandemií covid-19 a souvisejícími protiepidemickými opatřeními. Dalším faktorem, který měl vliv na poskytování služeb v rámci RF pro region Most, byly nedostatečné finanční prostředky na výkon regionálních funkcí. Přes veškeré potíže byly v regionu Most tyto služby v omezené míře poskytovány.

V Českém Jiřetíně a v Lužicích knihovny nepracují, v Moravěvsi jen ve velmi omezeném provozu (zájemci mají možnost navštívit knihovnu v Havrani, pod kterou Moravěves patří).

V průběhu roku 2020 ve čtyřech knihovnách (Želenice, Braňany, Nová Ves v Horách, Brandov) pokračovalo za pomoci metodičky pověřené knihovny zpracování knihovního fondu. Zároveň s tím probíhala aktualizace fondu těchto knihoven.

Automatizovaný knihovní systém funguje ve všech městských knihovnách (Most, Litvínov, Lom, Meziboří) a v některých obecních knihovnách (Obrnice, Malé Březno, Klíny). Regionální knihovní systém není zatím v regionu zaveden. MěK Most má AKS Tritius a MěK Litvínov pracuje v knihovním systému KOHA.

Místní lidová knihovna v Poleradech získala v roce 2020 nové prostory, které procházejí rekonstrukcí. Obecní úřad ve Volevčicích zakoupil pro svou knihovnu AKS Tritius.

V roce 2020 bylo do výměnného fondu zakoupeno 526 svazků knih, z toho bylo 8 k. j. zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkce a 518 k. j. bylo financováno z vlastních zdrojů pověřené knihovny. Spolupráce s jednotlivými dodavateli probíhá na vysoké úrovni. V rámci výměnných souborů bylo 21 knihovnam v regionu půjčeno celkem 48 souborů (2 435 svazků knih).

Ve všech městských knihovnách a 18 místních lidových knihovnách mají návštěvníci k dispozici počítače s napojením na internet. V knihovnách, kde počítače nejsou, je internet přístupný na obecním úřadě. Obce financují vybavení svých knihoven.

Ve městech i obcích byly v roce 2020 vzhledem k epidemiologické situaci a vládním nařízením rušeny kulturní, sportovní a vzdělávací akce a další volnočasové aktivity. Naplánované akce rušily i knihovny, uskutečnit se jich podařilo jen několik (MěK Most, MěK Litvínov, MěK Meziboří, MěK Lom). I v době svého uzavření pro veřejnost dokázala řada knihoven najít způsob, jak zůstat v kontaktu se čtenáři a zpřístupnit jim své aktivity. Knihovny komunikovaly prostřednictvím svých webových stránek a sociálních sítí, kde bylo možné se zapojit do různých soutěží nebo se účastnit online přednášek a besed. Rozšířila se také možnost půjčování e-knih.

O knihy z výměnných souborů je mezi knihovnam regionu Most a jejich čtenáři velký zájem. Na nákup nových knih do vlastních fondů mohou přispívat jen některé obecní úřady, pro většinu knihoven jsou výměnné soubory jediným zdrojem nových knih. V mnoha případech je knihovna jediným kulturním a společenským zařízením v obci. Spolupráce mezi Městskou knihovnou Most a základními knihovnam, ale i komunikace s jejich zřizovateli, je na velmi dobré úrovni.

Okres Teplice – 133 768 obyvatel, rozloha 469 km², počet obcí 34

Knihovny v okrese: 1 pověřená knihovna – 1,50 pracovního úvazku, 4 pobočky
5 profesionálních knihoven, 7 poboček
25 neprofesionálních knihoven

Výkonem regionálních funkcí knihoven je na Teplicku pověřena Regionální knihovna Teplice. Podpora činnosti obecních a městských knihoven spočívá především v tvorbě, distribuci a oběhu výměnného knihovního fondu, poradenské a konzultační činnosti, aktualizaci a revizi vlastních knihovních fondů obcí, nákupu z prostředků obcí, odborném zpracování knihovního fondu (výměnného i nakoupeného z prostředků obcí), zpracování statistik, vzdělávání knihovníků v obcích, podpory a pomoci malým knihovnam s automatizací jejich činnosti aj. Konkrétní cíle se postupně mění podle toho, jak knihovny v obcích, zejména díky působení metodických pracovníků, modernizují a vylepšují své prostředí, knihovní fond i odbornou úroveň knihovníků.

Dvacet pět obecních knihoven v teplickém regionu je již několik let kompletně automatizováno, pracovali s pomocí automatizovaného systému Clavius REKS, a to prostřednictvím webového rozhraní, s uložením dat na serveru pověřené knihovny. Výjimkou byla pouze knihovna v Kostomlatech pod Milešovkou, která vlastnila plnohodnotnou licenci programu Clavius a pracovala zcela samostatně, stejně jako

městské knihovny v regionu (Bílina, Dubí, Duchcov, Krupka, Osek). V září 2020 přešla Regionální knihovna Teplice na nový, plně webový knihovní systém Tritius a spolu s ní i všechny obecní knihovny v regionu s výjimkou knihovny v Bystřanech. Teplická knihovna uhradila pořízení kompletní licence včetně licencí a převodu dat obecních knihoven, malé udržovací poplatky budou každoročně platit přímo obce.

Přechod na nový systém vyžadoval proškolení všech knihovníků, zpočátku často i pomoc metodiků. V roce 2020 bylo třiceti knihovnám poskytnuto 241 konzultací a 56 metodických návštěv. Bylo zpracováno 31 statistických výkazů. V rámci pomoci knihovnám v oblasti informačních a komunikačních technologií a AKS bylo provedeno 32 zásahů.

S využitím knihovního softwaru (Clavius REKS, Tritius) se všechny knihovní fondy v knihovnách pravidelně aktualizují a revidují, v malých knihovnách v intervalu pěti let, všechny fondy byly rekatalogizovány. Revize knihovních fondů provádějí v obecních knihovnách metodici teplické knihovny, je-li to možné, pak s pomocí místního knihovníka. Během roku 2020 se uskutečnilo celkem pět plánovaných revizí knihovního fondu, a to v obcích Bořislav, Chotějovice, Háj u Duchcova, Světec a Hrob. Bylo zrevidováno celkem 13 809 svazků.

Výměnný fond, jehož rozsah řadu let osciluje okolo pětatřiceti tisíc knihovních jednotek, je k dispozici všem knihovnám regionu. Kromě knižních dokumentů pro děti i dospělé je doplňován o mluvené slovo (audioknihy) a deskové hry. Roční přírůstek zaznamenal 1 168 k. j., z toho 1 108 knih a 60 audioknih (ve srovnání s rokem 2019 pokles z důvodu menšího množství disponibilních finančních prostředků). Výměnný fond byl v rámci pravidelných rozvozů expedován do 24 knihoven (108 souborů, 6 259 svazků).

Nákup vlastního knihovního fondu z prostředků obcí nebyl v roce 2020 zajišťován. Odborné zpracování nově pořízeného vlastního knihovního fondu knihoven bylo zajišťováno pro celkem 20 knihoven, zpracováno bylo 1 308 k. j.

V oblasti vzdělávání knihovníků proběhly dvě akce, jichž se účastnilo 46 účastníků z 25 knihoven, z toho bylo 20 akcí na podporu vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit. Už šestnácté setkání knihovníků se v roce 2020 uskutečnilo na Moldavě. Odborná část programu se týkala zejména připravovaného přechodu z knihovnického programu Clavius REKS na program Tritius REKS.

K datu 30. 6. 2020 byla ukončena činnost Místní knihovny v Bystřanech, knižní fond byl odepsán a byla ukončena smlouva o spolupráci mezi pověřenou knihovnou a obcí Bystřany. Dvě knihovny (Újezdeček a Zabušany) se přestěhovaly v rámci budov obecních úřadů do přízemí, čímž je zajištěna lepší přístupnost pro veřejnost. V Proboštově se uskutečnilo výběrové řízení na dodání nábytku do nových prostor knihovny, bylo dokončeno stěhování a v září zahájen provoz. V Městské knihovně v Košťanech došlo opakovaně k personální změně.

Do regionální soutěže Knihovník Ústeckého kraje 2020 byli nominováni Hana a Miroslav Bláhovi z Místní lidové knihovny Kostomlaty pod Milešovkou, kteří se umístili na prvním místě. Knihovna v Kostomlatech pod Milešovkou v roce 2020 získala také speciální ocenění v kategorii „základní knihovna“ v celostátní soutěži Knihovna roku 2020.

Podpora regionálních funkcí knihoven pomáhá dílčím způsobem zmenšovat rozdíly, které existují v možnostech a kvalitě života občanů velkých měst a malých obcí, v možnostech přístupu k informacím, k sebevzdělávání, volnočasovým aktivitám i zábavě. Obyvatelům menších měst a malých obcí přináší širší nabídku knihovního fondu, profesionálnější obsluhu a více informací. Knihovníkům obecních knihoven

usnadňuje práci, vzdělává je a učí pracovat s novými technologiemi. Bez této podpory by zřejmě mnoho malých knihoven zaniklo.

Proměna, jíž většina malých knihoven v obcích na Teplicku prošla, je zřetelná, a to z několika hledisek. Jednak z hlediska služeb, které poskytují, dále z hlediska kvality knihovního fondu, který mají k dispozici, v neposlední řadě z hlediska prostředí, v němž pracují.

Okres Ústí nad Labem – 122 687 obyvatel, rozloha 405 km², počet obcí 23

Knihovny v okrese: 1 krajská knihovna – 3, 00 pracovní úvazky (1,50 kraj + 1,50 okres),
4 pobočky
2 profesionální knihovny
20 neprofesionálních knihoven (z toho 1 vedena jako pobočka)

Severočeská vědecká knihovna plní funkci pověřené knihovny pro okres Ústí nad Labem. V roce 2020 byl chod Okresního metodického oddělení (OMO) výrazně ovlivněn pandemickou situací covid-19, jelikož v souladu s nařízením Vlády ČR byly knihovny od 13. 3. do 18. 5., od 22. 10. do 31. 11. a od 18. 12. pro veřejnost uzavřeny a v dalších obdobích jejich provoz omezen. Přesto průběžně probíhaly činnosti související s výkonem regionálních funkcí, byl zajištěn nákup, zpracování a distribuce nových knih a výměnných souborů, došlo k systematickému doplnění piktogramů do titulových záznamů výměnného fondu a vybraných knihoven a podle potřeby byly průběžně aktualizovány webové stránky knihoven.

Činnost OMO lze rozdělit do dvou částí. První a základní částí je péče o knihovní fond a data včetně všech prací, které s tím souvisejí, druhou částí je oblast metodické pomoci knihovnám a knihovníkům v regionu.

Začátek roku 2020 byl vyhrazen statistickému výkaznictví výkonu regionálních funkcí, vyhodnocování statistických výkazů jednotlivých knihoven (20 obslužených knihoven) a vložení údajů do databáze NIPOS. Spolu s tím bylo rozesláno zřizovatelům knihoven vyúčtování nákladů na nákup knihovního fondu.

Z důvodu vládních opatření a řady omezení se v roce 2020 neuskutečnilo pravidelné setkání knihovníků okresu Ústí nad Labem, ani další vzdělávací akce pro knihovníky. Poradenská a konzultační činnost probíhala převážně prostřednictvím telefonické a elektronické komunikace. Obsluženo bylo 20 knihoven, bylo poskytnuto 28 konzultací a provedeno 15 metodických návštěv.

Jako každoročně zajišťovalo metodické oddělení na základě dohod s obecními úřady nákup a zpracování knih do stálých fondů knihoven a do výměnného fondu. V roce 2020 bylo nakoupeno a zpracováno 1 721 svazků, z toho 1 149 k. j. pro výměnný fond a 572 k. j. pro místní knihovny. Dále bylo zpracováno 697 svazků, které si obce (Řehlovice, Trmice, Velké Chvojno) hradily z vlastních zdrojů. Na nákup výměnného fondu v roce 2020 přispělo 11 obcí.

V knihovnách ústeckého regionu došlo v roce 2020 k personálním změnám. Výměna knihovnic proběhla v Chuderově a ve Velkém Březně. Obě knihovnice byly seznámeny s knihovnickými procesy, službami a chodem knihoven, knihovnice ve Velkém Březně prošla školením práce s výpůjčním protokolem Tritius. V knihovně v Povrlech došlo k výměně knihovnice v roce 2019, i tato byla v roce 2020 doškolená ve výpůjčním protokolu Tritius. V roce 2020 nepracovala knihovna v Tašově (žádost na výmaz z evidence MK obec odeslala, v databázi knihoven je však dále uváděna) a začátkem roku ukončila svůj provoz knihovna v Lipové (žádost na výmaz z evidence MK byla obcí odeslána, za rok 2020 bude ještě zpracována statistika).

Byly provedeny revize fondu v Dubicích, Petrovicích, Přestanově a Zubrnících. Plánovanou revizi v Malém Březně se nepodařilo realizovat, z části proto, že knihovna byla poměrnou část roku v rekonstrukci. Rozsáhlá aktualizace fondu proběhla kvůli úpravě prostor a vybavení novým nábytkem v knihovně v Řehlovicích. Odepsáno bylo 1 393 k. j. a část vyřazeného fondu byla z řehlovické knihovny převedena do fondu knihovny v Dubicích (386 k. j.). Aktualizace fondu spojená s odpisy knih proběhla v knihovně v Trmicích (vyřazeno 333 k. j.), Dubicích (vyřazeno 630 k. j.) a v Zubrnících (vyřazeno 429 k. j.). Průběžně je aktualizován výměnný fond, v roce 2020 bylo vyřazeno 1900 k. j. a 90 k. j. převedeno do fondu obecních knihoven (69 k. j. do Dubic, 21 k. j. do Zubrníc). Revize a aktualizace fondu jednotlivých knihoven provádějí metodicky samostatně bez přítomnosti knihovníků.

Do devatenácti obsluhovaných knihoven (jedna z nich vedena jako pobočka) bylo uskutečněno 12 rozvoů nových knih (stálý fond) společně s výměnnými soubory. Výměnných souborů bylo rozvezeno celkem 104 (4 946 svazků).

Přestože byla činnost metodického oddělení v roce 2020 zatížena řadou omezení a vládních nařízeních spojených s pandemií covid-19 a aktuální epidemiologickou situací, prioritou bylo zajištění kvalitní metodické podpory a pomoci knihovnám ústeckého regionu a dalších služeb knihovnám, jako je nákup, zpracování, distribuce a cirkulace knihovních fondů. Knihovny a jejich zřizovatelé byli pravidelně informováni o aktuální situaci a možnostech provozu knihoven v jednotlivých obdobích. Komunikace a spolupráce s jednotlivými knihovnami a jejich zřizovateli je na dobré úrovni.

KRAJSKÁ KNIHOVNA

Krajská knihovna má se všemi pověřenými knihovnami v Ústeckém kraji uzavřenou smlouvu o výkonu regionálních funkcí. Od 18. prosince 2019 platí nový Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky⁴. V tomto pokynu byly upraveny standardy jednotlivých druhů služeb. Standardy představují soubor nároků na způsob a úroveň poskytovaných služeb pověřenými a krajskými knihovnami. Na základě nového pokynu a zde stanovených změn byly s jednotlivými pověřenými knihovnami v roce 2020 uzavřeny nové smlouvy.

Krajské metodické oddělení plnilo regionální funkce především v těchto částech:

Poradenská a konzultační činnost, plány a rozborů

Výroční zpráva o plnění výkonu regionálních funkcí v Ústeckém kraji za rok 2019 včetně vyúčtování a komentáře byla zpracována a odeslána v termínu na odbor kultury KÚ ÚK, do Národní knihovny ČR a vystavena na webu knihovny.⁵

⁴ *Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky* [online]. 2019 [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: https://ipk.nkp.cz/docs/RF/Methodicky_pokyn_RF/

⁵ *Výroční zpráva hodnocení výkonu regionálních funkcí v Ústeckém kraji v roce 2019* [online]. Ústí nad Labem: Severočeská vědecká knihovna, 2020 [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: <https://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2020/03/VYROČNÍ-ZPRÁVA-RF-2019-ÚK.pdf>

Byly zpracovány a na webových stránkách SVKUL zveřejněny Výsledky činnosti veřejných knihoven Ústeckého kraje v roce 2019⁶ (analýza statistických dat knihoven v Ústeckém kraji).

Na krajský úřad Ústeckého kraje byla na konci října 2020 podána Žádost o poskytnutí dotace z Programu podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven Ústeckého kraje na rok 2021.

Proběhlo 5 porad s řediteli pověřených knihoven a se zástupci kraje a 1 jednání s metodiky pověřených knihoven. V rámci metodických návštěv bylo navštíveno 12 knihoven a poskytnuto bylo 61 konzultací.

Průběžně byla zajišťována distribuce metodických a propagačních materiálů na pověřené knihovny v kraji.

Krajská knihovna průběžně zveřejňuje informace, aktuality, dokumenty a odkazy vztahující se k informačním a knihovnickým službám, regionálním funkcím, provozu a činnosti knihoven ad. na vlastních webových stránkách v sekci Pro knihovny. Všechny informace jsou pravidelně aktualizovány. V roce 2020 byla vytvořena také samostatná záložka informující o aktuální epidemiologické situaci a provozu knihoven.

Na jaře 2020 byly pomocí anonymního dotazníkového průzkumu zmapovány dopady koronaviru na poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb v knihovnách Ústeckého kraje.⁷ Cílem bylo analyzovat dopad vládních opatření přijatých v souvislosti s pandemií covid-19 ve veřejných knihovnách Ústeckého kraje, zmapovat aktivity knihoven v době jejich uzavření a způsob komunikace s uživateli a zmapovat možné trendy vývoje služeb. Do průzkumu se zapojilo celkem 73 knihoven Ústeckého kraje. Výsledky šetření jsou zveřejněny na webových stránkách Severočeské vědecké knihovny a jsou volně přístupné.

Souhrn základních faktů o pandemické situaci a jejím vlivu na informační a knihovnické služby a provoz knihoven Ústeckého kraje, ale i očekávané důsledky pro jejich fungování v budoucnosti, byl uveřejněn v prosincovém čísle odborného knihovnického časopisu Čtenář.⁸

V roce 2020 byl v souladu s Pravidly k ocenění „Knihovník Ústeckého kraje“⁹ vyhlášen 6. ročník této ceny. Soutěžít mohou knihovny do 5 000 obyvatel (profesionální i neprofesionální) a s pracovním úvazkem knihovníka/knihovníků do 1,0. Termín pro přihlášení a odeslání nominací byl do 31. 5. 2020. Do soutěže bylo nominováno 5 knihoven z regionů Děčín (3 nominace), Litoměřice (1 nominace) a Teplice (1 nominace). Pětičlenná komise navštívila 11. srpna devět nominovaných knihoven a určila pořadí na prvních třech místech. Předání ocenění proběhlo z důvodu vládních omezení spojených s pandemií covid-19 v komorním duchu dne 5. 10. 2020 v kavárně Knihomolka v Severočeské vědecké knihovně v Ústí nad Labem. První místo získali manželé Hana a Miroslav Bláhovi z Místní lidové knihovny v Kostomlatech pod

⁶ *Výsledky činnosti veřejných knihoven Ústeckého kraje v roce 2019* [online]. Ústí nad Labem: Severočeská vědecká knihovna, 2020 [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: <https://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2020/06/Výsledky-činnosti-knihoven-ÚK-2019.pdf>

⁷ Dopady koronaviru na poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb v knihovnách Ústeckého kraje: výsledky dotazníkového průzkumu: 3. 7. 2020 – 22. 8. 2020. In: *Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem* [online]. Ústí nad Labem: Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, 2020, 28. 8. 2020 [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: <https://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2020/09/Vyhodnocen%C3%AD-dotazn%C3%ADku-Covid19.pdf>

⁸ BEDNÁŘOVÁ, Jana. Knihovny Ústeckého kraje a koronavirus. *Čtenář: měsíčník pro knihovny*, 2020, **72**(12), s. 429-430. ISSN 0011-2321.

⁹ *Pravidla k ocenění „Knihovník Ústeckého kraje“* [online]. 2018 [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: <https://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2019/04/Pravidla-Knihovník-Ústeckého-kraje.pdf>

Milešovkou (region Teplice), na druhém místě se umístila Ludmila Zavadilová z Obecní knihovny v Dolním Podluží (region Děčín – Varnsdorf) a třetí místo obsadila Ing. Lenka Feiklová z Místní knihovny Siřejovice (region Litoměřice). Ocenění knihovníci obdrželi finanční odměnu ve formě osobního daru poskytovanou Ústeckým krajem: 1. místo 15 000 Kč, 2. místo 10 000 Kč a 3. místo 5 000 Kč. Dále komise navrhla speciální ocenění, za dlouhodobou a obětavou činnost v knihovně Janě Brejšové z Obecní knihovny ve Verneřicích (region Děčín) a za obětavou činnost v knihovně Ireně Čerychové z Obecní knihovny ve Velké Bukovině (region Děčín).

V červnu byly nominovány dvě knihovny Ústeckého kraje na knihovnické ceny. Do soutěže Městská knihovna roku 2020 byla nominována Městská knihovna Děčín. V roce 2020 s ohledem na situaci kolem pandemie covid-19 neprobíhala soutěž Vesnice roku, ale bylo odsouhlaseno, že samostatně proběhne soutěž Knihovna roku 2020 – Základní knihovna. Do této soutěže byla nominována Místní lidová knihovna Kostomlaty pod Milešovkou, která dne 26. 11. 2020 získala od MK ČR zvláštní ocenění.

Statistika knihovnických činností dle KULT (MK) 12-01

Počátkem roku 2020 proběhl sběr statistických dat z knihoven za rok 2019, byla provedena sumarizace a následná kontrola celokrajských sumářů. Statistika byla zpracována v programu StatExcel, který je určen pro vedení databáze knihoven pro účely regionálních služeb. Překlopením údajů do webového formuláře NIPOSU byly zpracovány statistické výkazy KULT 12-01 všech knihoven v kraji.

Sumarizací statistických výkazů z pověřených knihoven byla zpracována Statistika výkonu regionálních funkcí za rok 2019 (celokrajský výkaz), stejně jako i Statistický výkaz financování regionálních funkcí za rok 2019 (celokrajský výkaz s komentářem).

Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

V průběhu roku 2020 se uskutečnilo pět porad ředitelů pověřených knihoven za účasti zástupců kraje. Dvě porady se konaly prezenční formou, z důvodu pandemické situace byla následně tři jednání převedena do online prostředí komunikačního kanálu Zoom. Online formou proběhla i jedna porada metodiků pověřených knihoven. Na poradách byly řešeny aktuální problémy a zadané úkoly, statistiky a změny ve statistických formulářích, provoz a činnost knihoven v době pandemie covid-19 a související vládní nařízení a omezení ve spojitosti s epidemiologickou situací.

V SVK bylo pro knihovníky v roce 2020 připraveno celkem 74 vzdělávacích akcí (včetně VISK 2 a jazykových kurzů), odučilo se 214 hodin pro 862 účastníků (ze 176 knihoven).

Vzdělávací akce pořádané SVK v rámci RF se konaly 4. Tyto akce byly realizovány v rámci podpory vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit; odučilo se 16 hodin a zúčastnilo se 86 knihovníků z 35 knihoven. Dalších 17 akcí bylo připraveno pro zaměstnance SVK (celkem 67 hodin), a to s účastí celkem 418 osob.

Z regionu Děčín byli celkem 3 účastníci, z regionu Chomutov 6, z regionu Litoměřice 10, z regionu Louny 8, z regionu Žatec 1, z regionu Most 5, z regionu Teplice 2, mimo region 10. Z regionu Ústí n. L. a SVK Ústí n. L. bylo celkem 459 účastníků.

V SVK probíhaly také jazykové kurzy angličtiny (různé úrovně) pod vedením Bc. Zdeňky Čechové. Kurzu se zúčastnilo 114 účastníků, kteří absolvovali celkem 37 hodin.

VISK 2 v roce 2020

SVK zpracovala žádost o dotaci 57 000 Kč z programu VISK2 na projekt zaměřený na vzdělávání pracovníků knihoven v ICT na 94 hodin výuky a tuto dotaci od MK ČR získala.

Počítačové vzdělávání bylo zahájeno v květnu. V roce 2020 proběhlo v SVK 10 kurzů (celkem 94 hodin).

Možnosti doplnit místa v kurzech vzdělávání pracovníků knihoven v Ústeckém kraji v ICT (grant VISK 2 upřednostňuje knihovníky z menších knihoven) využili i pracovníci SVK.

Vzhledem k pandemické situaci a vládním nařízením přistoupila SVK na základě žádosti ke vzdělávání pracovníků formou online kurzů. Pozitivním důsledkem možnosti převést kurzy VISK 2 do online prostředí bylo, že se mohlo kurzů zúčastnit více uživatelů z různých knihoven.

Účast pracovníků z jednotlivých okresů:

Děčín – 3 účastníci, tj. 3 %, Chomutov – 10 účastníků, tj. 10 %, Litoměřice – 4 účastníci, tj. 4 %, Louny – 1 účastník, tj. 1 %, Most – 13 účastníků, tj. 13 %, Teplice – 6 účastníků, tj. 6 %, Ústí nad Labem – 35 účastníků, tj. 36 %, Žatec – 5 účastníků, tj. 5 % a 20 účastníků mimo region, tj. 21 %. Proškoleno bylo celkem 97 knihovníků, z toho 23 z pověřených knihoven (24 %), 26 z městských knihoven (27 %), 4 z místních knihoven (4 %), 20 z SVK (21 %) a 24 z jiných knihoven (knihovna vysokoškolská a muzejní, 25 %).

Celkem se kurzů zúčastnili pracovníci 32 knihoven, z toho 11 pověřených knihoven, 9 městských knihoven, 4 místní knihovny, 1 krajská knihovna, 7 jiných (univerzitní, muzejní, ad.).

3. Hodnocení ekonomických ukazatelů

V roce 2020 bylo financování výkonu regionálních funkcí zajišťováno Ústeckým krajem prostřednictvím dotace. V říjnu 2019 podala Krajská knihovna (KK) Žádost o poskytnutí dotace z Programu podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven Ústeckého kraje na rok 2020. Na základě zpracovaných dílčích projektů jednotlivých pověřených knihoven a projektu SVK byl zpracován Projekt výkonu regionálních funkcí pro knihovny Ústeckého kraje v roce 2020 ve výši 11 226 528 Kč. Rada Ústeckého kraje rozhodla o přidělení neinvestiční finanční dotace na plnění regionálních funkcí prostřednictvím SVK v Ústí nad Labem ve výši 9 mil. Kč, zároveň z toho byla určena částka pro krajskou knihovnu ve výši 1 370 tisíc, kterou dostala KK do svého rozpočtu. Zbývající částka byla rozdělena pověřeným knihovnám podle Zásad zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v Ústeckém kraji¹⁰. Rozdělení vychází z počtu obyvatel (50 %), počtu knihoven (40 %) a rozlohy regionu (10 %).

¹⁰ *Zásady zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v Ústeckém kraji* [online]. 2019 [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: <https://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2019/09/Zásady-RF-2019.pdf>

Účelová neinvestiční dotace na zajištění výkonu regionálních funkcí poskytnutá na základě rozhodnutí Zastupitelstva Ústeckého kraje ze dne 9. 12. 2019 byla čerpána od data jejího poskytnutí do 31. 12. 2020.

Krajský úřad uzavřel smlouvy o přidělení dotace na regionální funkce přímo s pověřenými knihovnami. Finanční prostředky obdržely knihovny v prvním čtvrtletí 2020 s tím, že mohly být čerpány od 1. ledna 2020. Nicméně nadále trvá situace, kdy pro pověřené knihovny je problematické zajistit regionální funkce do doby, než obdrží finanční prostředky na své účty.

Rozdělení dotace v roce 2020:

Pověřená knihovna	dotace RF 2020
Děčín	1 530 000
Chomutov	1 235 000
Litoměřice	1 860 000
Louny	804 000
Žatec	337 000
Most	766 000
Teplice	1 098 000
Ústí nad Labem	1 370 000
Celkem	9 000 000

Okres Děčín

Dotace na regionální funkce poskytnutá okresu Děčín byla v plné výši využita na mzdové náklady, včetně zákonného pojištění na 2,95 úvazku v MěK Děčín a na detašovaném pracovišti Varnsdorf. Finanční prostředky na mzdy pro plánované pracovníky regionální působnosti byly ve výši 1 130 000 Kč a byly zcela vyčerpány. Nákladová položka povinného sociálního pojištění byla vyčíslena na 380 899 Kč, zákonné sociální náklady na 15 942 Kč. Jiné ostatní náklady jsou náklady na zákonné pojištění – Kooperativa, a to 3 159 Kč.

Nejvýraznější podíl práce metodiků tvoří nákup, zpracování a distribuce stálých a výměnných fondů z prostředků obcí, které knihovna zabezpečuje pro 40 knihoven v regionu. Obce zaslaly v roce 2020 na nákup knihovního fondu celkem 1 184 000 Kč. Z toho do stálého fondu bylo nakoupeno za 907 606 Kč, do výměnného fondu za 158 008 Kč. Zbytek částky (10 % z celkové zaslané částky) 118 386 Kč byl použit na zpracování a rozvoz knih. Pověřená knihovna přispěla na výměnný fond částkou 187 933 Kč.

Okres Chomutov

Chomutovská knihovna pověřená výkonem regionálních funkcí je příjemcem dotace pro obsluhované knihovny. K zajištění regionálních funkcí v roce 2020 obdržela z rozpočtu Ústeckého kraje dotaci na základě smlouvy o poskytnutí neinvestiční dotace ze dne 7. 1. 2020 a finanční prostředky byly připsány na účet organizace dne 12. 2. 2020.

Nejvyšší podíl na celkových nákladech regionu představují mzdové náklady (43 %), které v roce 2020 činily 524 969 Kč. Výkon regionálních funkcí zajišťoval 1 pracovník (odborný knihovník) na plný úvazek, až 9 pracovníků měsíčně bylo odměňováno formou příplatků ke mzdě. Výše osobního ohodnocení byla stanovena vnitřním předpisem pro čerpání prostředků regionálních funkcí pro rok 2020. S jedním pracovníkem byla uzavřena dohoda o provedení práce.

Druhý nejvyšší podíl na celkových nákladech RF činí nákup knihovního fondu (36 %), což představuje nákup 2 160 k. j. (z toho 51 zvukových knih). Bylo pořízeno 105 deskových her v hodnotě 26 787 Kč. Nově byly knihovny osloveny se zapojením do projektu Bookstart, celkem se zapojilo 7 knihoven. Až 90 % všech zakoupených her směřovalo právě k tomuto projektu. Z vlastních zdrojů knihovny byl hrazen nákup knihovního fondu v hodnotě 18 212 Kč.

Spotřeba pohonných hmot byla mírně nižší než v předchozích letech, nicméně z plánovaných 6 revizí knihovního fondu jich proběhlo celkem 5. V přechodných letech se projevilo na těchto nákladech zejména zavádění Tritia a častější nutnost zásahů.

V roce 2020 poskytlo celkem 19 ze všech oslovených obcí dary či dotaci na nákup výměnného fondu v celkové částce 79 370 Kč.

Spotřební materiál zahrnuje vedle knihovního fondu nákup pohonných hmot, fólie na balení knih, kartiček na knižní lístky a tašek.

Ostatní služby zahrnují náklady na telefonní poplatky, dále je součástí roční update Tritia pro jednotlivé knihovny za rok 2020 a členský příspěvek SKIP. Ostatní provozní náklady zahrnují zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele a dále zakoupení 4 ks plošinových vozíků.

Okres Litoměřice

Knihovna K. H. Máchy v Litoměřicích je pověřenou knihovnou pro region Litoměřice. Dotaci, která jí byla poskytnuta na výkon regionálních funkcí, čerpala v roce 2020 v plné výši.

Do knihovního fondu výměnných souborů byly i v roce 2020 nakoupeny knihy, mluvené slovo a periodika podle zájmových skupin (26 titulů), stolní hry. Z dotace RF bylo zakoupeno 1 450 k. j. ve výši 233 457 Kč (průměrná hodnota knih 263–275 Kč). Do spotřeby materiálu byl kromě nákupu knihovního fondu zahrnut nákup PHM upravený vnitřní směrnicí 2020 (metodické návštěvy, konzultace v knihovnách, rozvoz výměnných souborů), nákup kancelářského materiálu dle skutečných nákladů upravený vnitřní směrnicí 2020 (papíry do kopírky, tonery, knižní lístky, vložky do sáčků, řezačka, štítky, izolepy, hygienické potřeby) a nákup spotřebního materiálu (knihovnická fólie, tašky na výměnný fond), a to v celkové výši 40 747 Kč.

Spotřeba energie je vypočítána z celkové plochy budovy podle vnitřní směrnice 2020. Cestovné zahrnuje náklady na služební cesty a školení.

Ostatní služby tvoří poplatky na dopravu (použity byly na zaplacení autobusu na tematický výjezdní seminář pro knihovníky místních i městských knihoven regionu), servis AKS KOHA pro všechny automatizované knihovny (7 260 Kč /čtvrtletí) a služby IT, poplatky za internet, web, pronájem garáže, úklid knihovny – poměrná část, účetnictví, servis výtahů, celkem za 148 706 Kč.

Mzdové náklady činily 1 028 063 Kč, zákonné sociální a zdravotní pojištění 330 336 Kč. K dalším položkám hrazeným z RF patřily sociální náklady (odvod do FKSP, příspěvek na stravování, školení), jiné ostatní náklady (pojištění vozidla) a ostatní provozní náklady (náklady z drobného dlouhodobého majetku – počítačová technika).

Pověřená knihovna nakoupila a zpracovala stálý fond pro 3 městské knihovny (Úštěk, Terezín a Budyni nad Ohří) ve výši 150 000 Kč, rovněž zpracovala pro 23 místních knihoven knihy nakoupené z prostředků obcí do jejich vlastních fondů.

V roce 2020 přispělo 67 zřizovatelů pro svých 76 neprofesionálních knihoven na nákup knih do výměnného knihovního fondu částkou 224 815 Kč. Za tuto částku bylo nakoupeno 855 svazků.

Okres Louny

▪ obvod Louny

MěK Louny zajišťovala v roce 2020 výkon regionálních funkcí ze dvou hlavních finančních zdrojů, z finančního zdroje neinvestiční dotace KÚ ÚK ve výši 804 000 Kč a z finančního zdroje spoluúčasti obcí (na základě smlouvy o poskytování odborných knihovnických služeb s jednotlivými obcemi) a ostatních příjmů od obcí, tj. celkem částky ve výši 103 565 Kč. Celkem tak bylo na zajištění výkonu regionálních funkcí použito 907 565 Kč.

Cílem bylo udržet co největší podíl nákupu výměnného knihovního fondu z neinvestiční dotace a z příspěvků obcí. Obce na nákup VF přispěly částkou 47 251 Kč, z dotace kraje bylo čerpáno 524 855 Kč.

Všeobecný materiál tvoří náklady na nákup běžného kancelářského materiálu jako je kancelářský papír, toner a podíl na ostatním hygienickém materiálu. Na nákupu tohoto materiálu se podílely oba finanční zdroje. Dále sem spadá spotřeba PHM služebního vozidla, které v roce 2020 rozváželo výměnný knihovní fond a zajišťovalo některé služební cesty (porady).

Cestovné jsou náklady vzniklé v souvislosti se služebními cestami v roce 2020 (náhrady jízdních výdajů v případě, že nebylo použito služební vozidlo, a náklady na stravné). V nákladových položkách jsou účtovány služby PC servisu, poštovní, telefonní poplatky, internet. Obce hradí část nákladů na operativní leasing služebního automobilu (služební automobil zajišťuje cirkulaci výměnného fondu). Spotřeba energie tvoří 10% podíl na spotřebě elektřiny, vody, plynu v budově MěK Louny.

Mzdové náklady z prostředků kraje činily 149 925 Kč. V rámci personálního zajištění služby byly sjednány dohody o provedení práce do rozsahu 300 hodin.

Zaměstnanci zajišťují v rámci výkonu regionálních funkcí tyto činnosti: nákup výměnného fondu a jeho zpracování, evidenci, revizi, cirkulaci výměnného fondu, metodické návštěvy, ekonomické zpracování neinvestiční dotace. Fyzicky tyto činnosti provádí celkem 5 zaměstnanců (vedoucí metodička, knihovnice, knihovník, technická pracovnice a účetní). Ostatní osobní náklady na základní zajištění regionální funkce jsou hrazeny z finančního zdroje regionu kraje. Celkový přepočtený počet odpracovaných hodin za rok na pracovní místo s úvazkem v pracovním poměru je cca 0,5 přepočteného pracovníka.

V roce 2020 MěK Louny zakoupila počítač pro server a příslušenství – rozšíření paměti a záložní zdroje UPS. Počítač bude sloužit pro zálohování knihovního systému Tritius obecních knihoven.

Dalším finančním zdrojem byla neinvestiční dotace MK ČR z grantu Knihovna 21. století na projekt „Města a obce čtou“. Celkové náklady projektu byly 21 236 Kč, z toho dotační prostředky činily 10 000 Kč. Dotace byla použita na podporu komunitní a kulturní činnosti v obcích. Projekt byl hrazen z finančního zdroje s finanční spoluúčastí obcí, a to na základě smlouvy. Z finančního zdroje regionu obcí byla v roce 2020 hrazena odměna zaměstnanců zajišťujících kulturní a knihovnické lekce v obcích.

▪ **obvod Žatec**

Knihovna zajišťuje výkon RF z finančních prostředků dotace od Ústeckého kraje a současně využívá i finančních prostředků obcí. V roce 2020 byla smlouva o poskytování finančních prostředků uzavřena pro sedm základních knihoven regionu a jednu pobočku. Z finančních prostředků provozovatelů knihoven (obcí) bylo pořízeno 258 svazků, obce přispěly částkou 56 859 Kč. Náklady na nákup knih z finančních prostředků kraje činily 18 857 Kč (125 k. j.).

Z dotace na regionální funkce byla použita částka 203 644 Kč na refundaci mzdy metodického pracovníka PK (0,55 úvazku). Náklady na zákonné sociální pojištění ve výši 68 832 Kč tvořily náklady na refundaci sociálního pojištění metodického pracovníka PK (50 504 Kč) a náklady na zdravotní pojištění (18 328 Kč). Sociální náklady na refundaci zákonných sociálních nákladů metodického pracovníka PK byly 4 073 Kč.

Servis automatizovaného výpůjčního systému zahrnuje servis systému Clavius, včetně vzdálené správy (skutečné náklady ve výši 1/12 provozních nákladů PK) a roční update knihovního systému Clavius dle modulů (skutečné náklady na update KS Clavius REKS).

Poplatky na dopravu tvořily náklady na dopravu osobním automobilem a byly použity na rozvoz souborů výměnného fondu do obecních knihoven.

V roce 2020 se kromě knihovního fondu nakupovaly kancelářské potřeby, materiál potřebný při zpracování dokumentů, společně s poplatky za připojení k internetu a služby www, poštovné a telefonní poplatky, dále byly hrazeny náklady na servis výpočetní techniky a software a silniční daň. Tyto částky jsou vykázány v ostatních provozních nákladech.

Spotřeba energie (náklady na elektrickou energii, teplo a vodné a stočné) tvoří podíl 1/12 provozních nákladů PK. Jiné ostatní náklady zahrnují pojištění hmotného majetku a souborů knih výměnného fondu RF.

Okres Most

Dotace na regionální funkce 2020 pro okres Most byla čerpána v plném rozsahu. Vzhledem k faktu, že v minulých letech byla značně snížena částka určená k zajištění výkonu regionálních funkcí, musela MěK Most mimo jiné snížit i pracovní úvazek na tuto činnost. V současné době regionální funkce zajišťují 2 metodičky s celkovým úvazkem 1,5. Aby bylo splněno zákonné navýšení platových tarifů pro tento úvazek, byla na mzdové náklady vyhrazena částka 562 234 Kč, zákonné sociální pojištění činilo 190 034 Kč a sociální náklady 12 809 Kč (příděl 2 % do FKSP, zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za úraz).

Výrazně byl ovlivněn také nákup knihovního fondu pro výměnné soubory, částka pro nákup knih markantně klesla – vyčleněno bylo 913 Kč. Z důvodu nedostatečného pokrytí finančních nákladů na regionální funkce z krajského příspěvku určeného pro zajištění výkonu regionálních funkcí (přidělenou částku mj. ovlivnil pokles obyvatel v regionu) pověřená knihovna financovala část nákupu knih do výměnného fondu z vlastních zdrojů, přispěla částkou 118 142 Kč. Rozvoz souborů knih si zajišťují obce samy.

Okres Teplice

Vnitřní směrnice RegK Teplice č. 3/2020 „Výkon regionálních funkcí knihovny v roce 2020“ upravuje čerpání finančních prostředků na regionální funkce. Směrnice se zabývá stanovením výše některých rozpočtových položek na konkrétní účely a v případě

potřeby objasňuje také postupy a podklady, ze kterých se přitom vychází. Jedná se zejména o prostředky na platy, přičemž objem prostředků na platy v absolutní výši stanoví organizaci jako závazný ukazatel zřizovatel Regionální knihovny Teplice. Dále řeší vnitřní směrnice výši plánovaných ostatních osobních nákladů, rozsah prostředků na cestovné, stanoví postup výpočtu částky paušálních nákladů na spotřebované energie, telekomunikační náklady a poštovné. Zabývá se rovněž náklady na poskytnutí práva využití serverů pro výkon regionálních funkcí a na stanovení podílu na každoročním update knihovního systému Clavius.

Původně stanovený plán na nákup knihovního fondu byl díky úsporám v jiných položkách navýšen o 7 tis. Kč. Položka zahrnuje zejména nákup knih, ale také audioknihy – nákup knih 218 494 Kč, nákup audioknih 13 494 Kč, celková částka v roce 2020 činila 231 988 Kč. Do spotřebního materiálu jsou zahrnuty také kancelářské potřeby, PP folie na balení knih, tonery do tiskárny.

Nejvyšší částky rozpočtu jsou mzdové náklady. V roce 2020 tyto náklady činily 592 764 Kč, z toho 579 134 Kč bylo použito na platy zaměstnanců. Na počátku roku 2020 byly významným způsobem upraveny tarifní platy v nejnižší platové tabulce, která se řídí odměňováním zaměstnanců ve veřejných službách a správě.

Čerpání nákladů na sociální a zdravotní pojištění je těsně navázáno na výši vyplacených platů, vzrostly proto adekvátně s nárůstem vyplacených prostředků na platy, jedná se o částku 195 901 Kč.

Výše podílu spotřeby energie je řešena interní směrnicí, vychází ze skutečné spotřeby energií v centrální budově RKT v předcházejícím roce.

Z položky cestovné jsou hrazeny náhrady cestovních výdajů pracovníků RF a případně i dalších pracovníků knihovny, pokud byly tyto náklady vydány v souvislosti s výkonem RF. Původní plán ve výši 12 tis. Kč byl snížen o 2 tis. Kč vzhledem k omezení cest do obcí v souvislosti s pandemií covid-19.

V ostatních službách je zahrnuto poštovné, balné a telekomunikační poplatky, podíl na update systému Clavius, poskytnutí práva na využití serveru.

Ostatní provozní náklady tvoří jiné sociální náklady, jejichž čerpání je v úzké korelaci s výší platů zaměstnanců a jejich počtem (povinné pojištění Kooperativa, příspěvek do FKSP, příspěvek na stravování zaměstnanců, preventivní péče, odborný rozvoj).

Okres Ústí nad Labem

Z dotace na regionální funkce ve výši 1 370 000 Kč byly rozpočtovány náklady na personální zabezpečení Krajského metodického oddělení (KMO) a Okresního metodického oddělení (OMO). Dotace pro rok 2020 byla čerpána v celém rozsahu. Celková výše mzdových nákladů v roce 2020 činila 713 782 Kč, z toho na platy zaměstnanců bylo použito 671 782 Kč. Zákonné sociální pojištění je navázáno na výši vyplacených platů, v roce 2020 jej tvořila částka 443 531 Kč. Zákonné a jiné sociální náklady byly 26 224 Kč.

Na nákup knih z výměnného fondu bylo využito 170 000 Kč (796 k. j.). Jedenáct obcí ústeckého regionu přispělo na nákup výměnného fondu částkou 75 710 Kč (351 k. j.). Celkový roční přírůstek do výměnného fondu čítal 1 149 svazků v hodnotě 245 710 Kč. Do vlastních fondů knihoven byly z příspěvků obcí nakoupeny knihy v částce 112 227 Kč (572 k. j.).

Cestovné 5 013 Kč zahrnuje náklady na služební cesty a školení absolvované v roce 2020. Část prostředků byla čerpána na vzdělávací aktivity a na upgrade programu StatExcel ke zpracování statistiky knihoven, zahrnuty jsou v ostatních službách.

Z vlastních zdrojů financovala knihovna regionální funkce částkou 639 397 Kč, použita byla na platy zaměstnanců.

Všechny pověřené knihovny řádně a v termínu vyúčtovaly přidělenou dotaci na výkon regionálních funkcí.

4. Celkové zhodnocení

Na základě předložených dílčích projektů jednotlivých pověřených knihoven a projektu SVK byl zpracován Projekt výkonu regionálních funkcí pro knihovny Ústeckého kraje v roce 2020 ve výši **11 226 528 Kč** a byla podána Žádost o poskytnutí dotace z Programu podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven Ústeckého kraje na rok 2020. Rada Ústeckého kraje rozhodla o přidělení dotace ve výši **9 mil. Kč**.

Dotace na podporu výkonu regionálních funkcí je dlouhodobě nižší, než by pověřené knihovny na plné zajištění regionálních funkcí potřebovaly. Nadále jsou snižovány pracovní úvazky, čímž může docházet k omezení rozsahu či kvality poskytovaných služeb. Je to dáno zejména současným trendem nárůstu mezd, ale také růstem průměrných cen knih, což ovlivňuje celkové finanční náklady.

Finanční prostředky určené na nákup výměnného knihovního fondu se knihovny snaží navýšit pomocí vícezdrojového financování, což se ve všech regionech nepodařilo. Knihovny pořizovaly hmotný a nehmotný majetek jen v nejnútnejších případech, aby nedošlo k omezení činnosti v rámci RF.

Pověřené knihovny se zaměřují na rekatalogizaci knihovního fondu neprofesionálních knihoven, budování souborného katalogu příslušných regionů a na automatizaci knihovních činností. Při rekatalogizaci se aktualizuje knihovní fond, provádí se nové značení a přebalování knih. Dochází tak k výraznému zlepšení celkového image venkovských knihoven. Zpracovaný knihovní fond je vystavován na webových stránkách příslušné knihovny, přičemž takto zpracované fondy umožňují nesrovnatelně rychlejší provedení revizí v jednotlivých knihovnách. Regionální souborný katalog je již dokončen v okresech Chomutov, Litoměřice, Teplice, Ústí nad Labem a v regionu Žatec.

Pracovníci pověřených knihoven pomáhají obcím a knihovnám s využitím grantů určených knihovnám. Úspěšně se daří zavádět automatizovaný výpůjční systém díky grantu MK ČR VISK 3. Regionální automatizovaný systém (RAKS) je zaveden v regionech Chomutov, Teplice, Žatec. Částečně je zaveden v regionu Litoměřice a Ústí nad Labem.

Budování výměnných fondů a následně jejich cirkulace přináší větší a pestřejší nabídku knih i časopisů s dlouhodobější aktuálností, v posledních letech je výměnný fond rozšiřován také o uživateli stále více žádané audioknihy a stolní hry. V roce 2020 pokračovaly pověřené knihovny ve vícezdrojovém financování a opět oslovily zřizovatele knihoven s návrhem na spoluúčast na plnění regionálních funkcí, především na budování výměnného fondu. V roce 2020 přispělo na nákup výměnného fondu celkem 162 obcí částkou 642 012 Kč. Regiony Teplice a Most tuto formu spolupráce nevyužívají. V Mostě obce zajišťují dopravu výměnných souborů.

Díky postupnému vzdělávání neprofesionálních pracovníků a zavádění výpočetní techniky vzrůstá i v malých obcích kvalita služeb poskytovaných veřejnosti.

V knihovnách, kde není internet, je přístup k němu zabezpečen na obecních úřadech (takto jsou doplněny i výpůjční řády). Z jedenácti samostatných neprofesionálních knihoven se z tohoto důvodu staly pobočky.

V roce 2020 zasáhla do všech oblastí knihovnických a informačních služeb pandemie covid-19 a s ní související vládní nařízení, která výrazně omezila činnost knihoven, a to zvláště v období od 13. 3. do 18. 5., od 22. 10. do 31. 11. a od 18. 12. až do konce celého roku, kdy byly knihovny pro veřejnost uzavřeny. Tato situace se projevila nejen na některých ukazatelích poskytovaných služeb v rámci regionálních funkcí, ale i na dalších statistických datech jednotlivých knihoven Ústeckého kraje.

Výrazně ovlivnila epidemiologická opatření služby nad zdroji, respektive poskytování výpůjčních služeb týkajících se fyzického fondu, ale i digitálních a elektronických dokumentů. V době uzavření knihoven na jaře nebylo možné fyzické výpůjční služby realizovat, v některých knihovnách existovala pouze možnost vracení knih do biblioboxů nebo přes návratový automat. Statisticky se tak snížily výpůjčky, kromě prolongací (knihovny posouvaly termín vypůjčených dokumentů, aby čtenářům nenabíhalo zpoždění). Rozdíl mezi situací na jaře a na podzim byl v tom, že později využilo více knihoven za přísných hygienických podmínek možnosti rozvážky knih (i za pomoci dobrovolníků) či bezkontaktního půjčování. Knihovny, které disponují nabídkou digitálních a elektronických služeb, zaznamenaly zvýšený zájem o tyto služby. Stoupla zejména poptávka po půjčování e-knih.

Pro komunikaci se čtenáři knihovny využívaly více kanálů, do popředí se dostaly zejména sociální sítě, u menších knihoven webové stránky knihovny či obce a místní zpravodaje.

Silně ovlivněna byla i možnost vzdělávání. Nejen první vlna, ale i druhá vlna koronaviru s sebou v tomto směru přinesla komplikace. Některé činnosti zaměřené na vzdělávání byly zastaveny, jiné odsunuty a nakonec se hledaly možnosti, jak vzdělávání realizovat a zpřístupnit knihovníkům, ale i veřejnosti jinou formou. Na jaře se akce spíše přesouvaly. Na podzim se již knihovníci některých knihoven ujali rolí kameramanů, střihačů, moderátorů a lektorů a začali řadu vzdělávacích akcí a lekcí vysílat online, a to jak v rámci celoživotního vzdělávání knihovníků, tak i pro širokou veřejnost (ve většině případů s důrazem na dětské čtenáře). V podzimní vlně se zvýšila nabídka online vzdělávání, kterou řada knihoven a jejich zaměstnanců využila k vlastnímu rozvoji a zvyšování kvalifikace.

Komunitní roli knihoven pandemie ovlivnila a zkomplikovala nejvíce, jelikož od různých omezení došlo k uzavření knihoven a v tu chvíli prostory knihovny zůstaly pro všechny (krom knihovníků) nepřístupné. Jak již bylo zmíněno výše, některé aktivity knihoven se přesunuly do online prostředí, což ovšem ztratilo původní význam. Celá situace ale kladla dost velké nároky na zaměstnance, kteří ve sledu rychle se měnících a někdy ne úplně jasných vládních nařízeních neustále přeorganizovali akce, přepisovali informační letáky, plakáty, komunikovali změny s kolegy, lektory a s uživateli.

V době uzavření se některé z knihoven věnovaly činnostem spojeným s úpravou interiéru, reorganizací a přesunům fondu, aktualizací fondu a revizím, ale i náhradním činnostem. Řada z nich se snažila o stálý kontakt a pravidelnou komunikaci se svými uživateli a nabízela nové služby (převážně v online prostředí).

Otázky do budoucna v oblasti zajištění regionálních funkcí přináší nedostatečné finanční pokrytí všech oblastí nezbytných pro výkon regionálních funkcí v požadované kvalitě i kvantitě. V posledních letech je na plnění regionálních funkcí a podporu knihoven v Ústeckém kraji určeno 9 mil. Kč, výše přidělené částky nereflektuje opakovaný nárůst platů a inflaci. Určená částka není na pokrytí veškerých nákladů

plynoucích z výkonu regionálních funkcí dostačující. Důsledkem nedostatečného financování regionálních funkcí kontinuálně dochází k redukci pracovních úvazků pracovníků zajišťujících regionální funkce a ke snižování objemu nákupu výměnného knihovního fondu. Ve výhledu může být tento fakt příčinou snížení kvality a udržitelnosti některých služeb. Cíle RF se v roce 2020 téměř podařilo splnit, a to i s podporou vedení pověřených knihoven, jelikož část nákladů úseku regionálních služeb (nájem, energie, pohonné hmoty, spotřební materiál, mzdy, výměnné fondy) nebyla účtována v plné výši. K omezení některých služeb v rámci RF v roce 2020 došlo především z důvodu koronavirové krize a probíhajících vládních nařízení, jak bylo zmíněno již výše.

Problémem ve financování stále zůstává zasílání finančních prostředků na RF až koncem prvního čtvrtletí příslušného roku. Provoz výkonu regionálních funkcí musí být do té doby dotován z prostředků pověřených knihoven, čímž se knihovny dostávají do potíží s řádným financováním a plněním úkolů regionálních funkcí.

Zpracovala:
J. Bednářová
1. března 2021

Přílohy:

- Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí 2020 – Sumář za Ústecký kraj
- Statistické výkazy výkonu regionálních funkcí 2020 – jednotlivé pověřené knihovny
- Statistický výkaz financování výkonu regionálních funkcí 2020 – Sumář za Ústecký kraj
- Statistické výkazy financování výkonu regionálních funkcí 2020 – jednotlivé pověřené knihovny